

akademikerne

Skriftlig innlegg
til
Rikslønnsnemnda

fra Akademikerne

vedrørende

fortsatt

lønnsnemndsbehandlingen av

tvisten mellom

Arbeidsgiverforeningen Spekter

og Akademikerne

i forbindelse med

overenskomstrevisjonen 2016

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	1
2	Betydningen av Arbeidsrettens dom AR-2017-29	2
2.1	Kort om Arbeidsrettens konklusjoner.....	2
2.2	Føringer og ramme for Rikslønnsnemndas videre behandling.....	3
3	Tvistepunktene	3
3.1	Arbeidsplaner.....	3
3.2	Beregning av tilstedevakt	4
3.3	Vaktfritak for gravide leger	4
3.4	Virkningstidspunkt for lønnsoppgjøret.....	5
4	Påstander	7

1 Innledning

Rikslønnsnemnda fastsatte innholdet i overenskomsten mellom Spekter og Akademikerne helse (heretter Akademikerne) i område 10 (helseforetak) og område 4 (Lovisenberg) for perioden 2016 – 2018, ved kjennelse av 27. februar 2017 i sak 2/2016.

Hovedspørsmålet i saken var organisering og planlegging av legenes arbeidstid. Under behandlingen i Rikslønnsnemnda anførte Akademikerne at nemnda ikke hadde kompetanse til å videreføre de vidtrekkende unntakene fra arbeidsmiljølovens arbeidstidsbestemmelser, utover det Akademikerne samtykket til.

Spekter anførte at en videreføring av unntakene var nødvendig for at de regionale helseforetakene skal kunne ivareta sitt lovpålagte sørge-for-ansvar. Rikslønnsnemnda videreførte unntakene i tråd med påstanden fra Spekter i sin kjennelse fra februar 2017.

Akademikerne valgte derfor å bringe spørsmålet om gyldigheten av arbeidstidsbestemmelsene fastsatt ved Rikslønnsnemndas kjennelse inn for Arbeidsretten, og tok ut stevning 26. april 2017. Hovedforhandling ble avholdt 2. - 5. oktober 2017. Hovedspørsmålet i saken for Arbeidsretten, var om nemnda hadde kompetanse til å fastsette unntakene fra arbeidsmiljølovens arbeidstidsbestemmelser.

I Arbeidsrettens dom AR-2017-29 av 6. november 2017 ble punkt 3 og 4, i Rikslønnsnemndas kjennelse i sak 2/2016, kjent ugyldige i sin helhet, og henvist til fortsatt behandling i nemnda. Punkt 3 og 4 omfatter de omtvistede arbeidstidsbestemmelsene, og gjelder kun Akademikerne sine medlemmer i Legeforeningen.

Ettersom tvisten er henvist til fortsatt behandling i Rikslønnsnemnda, legger vi til grunn at prosesskriv fra behandlingen av saken i februar 2017, inngår i sakens avgjørelsesgrunnlag.

Av hensyn til å gi nemnda en konsentrert saksfremstilling, og å unngå dobbeltbehandling, vil vi derfor i dette innlegget i hovedsak omtale nye eller endrede forhold / anførsler / påstander. Dokumenter og bilag vil heller ikke oversendes på nytt, jf. protokoll fra saksforberedende møte mellom partene og nemndas leder 30. november 2017.

I dette skriftlige innlegget vil Akademikerne først redegjøre for de rammer og føringer som dommen i Arbeidsretten etter vårt syn legger for den fortsatte behandlingen i Rikslønnsnemnda, se kapittel 2.

I likhet med innlegget, datert 25. januar 2017, fra den opprinnelige behandlingen i nemnda, vil Akademikerne nedlegge påstander om følgende tvistetemaer: Legers arbeidstid, beregning av tilstedevakt, vaktfritak for gravide og virkningstidspunktet for lønnsoppgjøret.

De fire tvistetemaene vil bli behandlet i kapittel 3. Akademikernes påstander framgår av kapittel 4.

2 Betydningen av Arbeidsrettens dom AR-2017-29

Akademikerne mener Arbeidsrettens dom legger klare føringer for Rikslønnsnemndas videre behandling av saken, og gir en ramme nemnda må finne en løsning innenfor.

Bilag 1: Arbeidsrettens dom AR-2017-29

2.1 Kort om Arbeidsrettens konklusjoner

Arbeidsrettens flertall konkluderer med at Rikslønnsnemnda ikke hadde kompetanse til å videreføre de vidtrekkende unntakene fra arbeidsmiljølovens arbeidstidsbestemmelser. Dette skjer etter en grundig gjennomgang av det samlede rettskildebildet – Grunnloven § 101, EMK art. 11, arbeidsmiljøloven kapittel 10, EUs arbeidstidsdirektiv, lønnsnemndloven og lov av 20. desember 2016 nr. 104.

I sin konklusjon uttaler Arbeidsretten at 2016- loven sett i sammenheng med forarbeidene ikke gir *«tilstrekkelig klar hjemmel for at Rikslønnsnemnda kan forlenge unntakene fra overenskomsten som var inntatt i de tidligere tariffavtalene på grunnlag av § 10-12 fjerde ledd utover det Legeforeningen la ned påstand om»* [vår understrekning], jf. premiss 127.

Arbeidsretten tar deretter stilling til om Rikslønnsnemndas vedtak skal kjennes ugyldig i sin helhet, eller bare så langt Akademikernes påståtte ugyldighetsgrunner rekker.

Arbeidsretten slår fast at utgangspunktet for denne vurderingen må tas i at Legeforeningen ikke motsatte seg å videreføre unntakene. Akademikernes primære påstand under den opprinnelige behandlingen i Rikslønnsnemnda, var at unntakene i overenskomstens del A2 § 3.6.3 skulle videreføres med tillegg om at *«[a]rbeidsplanen skal settes opp og rullere etter et fast mønster basert på antall leger i vaktstellet»*.

Akademikernes ugyldighetsinnsigelse er derfor knyttet til at Rikslønnsnemnda gikk ut over sin kompetanse når den ikke tok til følge påstanden om at dette tillegget skulle tas inn i bestemmelsen, jf. premiss 131.

Spekter på sin side knytter kravet om hel ugyldighet til sin anførsel om at øvrige rettigheter etter tariffavtalen er gitt som en "motytelse" for de omtvistede arbeidstidsbestemmelsene. Akademikerne har bestridt at det er grunnlag for det, ettersom det ikke er påvist noen sammenheng mellom unntakene og overenskomstens øvrige bestemmelser, jf. premiss 130.

På denne bakgrunn kommer Arbeidsretten til, at kjennelsen punkt 3 og 4 må kjennes ugyldige og hjemvises til fortsatt behandling i Rikslønnsnemnda, jf. premiss 132.

Arbeidsretten påpeker i denne forbindelse at Rikslønnsnemnda ikke har foretatt noen vurdering av sammenhengen mellom arbeidstidsbestemmelsene og øvrige bestemmelser i overenskomsten ettersom Rikslønnsnemnda videreførte unntakene i tråd med Spekters påstand. Arbeidsretten tar heller ikke stilling til dette, men legger til grunn at det er en vurdering som bør overlates til Rikslønnsnemnda.

2.2 Føringer og ramme for Rikslønnsnemndas videre behandling

Med utgangspunkt i konklusjonene beskrevet ovenfor kan Arbeidsrettens føringer og ramme for videre behandling i Rikslønnsnemnda oppsummeres slik:

1. En forutsetning for at Rikslønnsnemnda skal kunne videreføre unntakene i overenskomstene fastsatt i slutningens punkt 3 og 4, er at Akademikernes påstand tas til følge, slik at presiseringen om at «[a]rbeidsplanen skal settes opp og rullere etter et fast mønster basert på antall leger i vaksjiktet» tas inn i bestemmelsen.
2. Rikslønnsnemnda kan vurdere hvorvidt en presisering i samsvar med Akademikernes påstand tilsier at det bør gjøres justeringer i andre bestemmelser i overenskomsten.

Arbeidsretten legger altså til grunn at Rikslønnsnemnda ikke kan videreføre de omtvistede arbeidstidsbestemmelsene, med mindre den prinsipale påstanden Akademikerne nedla under behandlingen i Rikslønnsnemnda i februar 2017 tas til følge.

Ettersom dette nå er avklart, opprettholder Akademikerne den prinsipale påstanden, og frafaller den subsidiære påstanden om at unntakene ikke videreføres.

Når det gjelder en eventuell vurdering av om en presisering i tråd med Akademikernes prinsipale påstand tilsier eller gir grunnlag for endring i øvrige bestemmelser i overenskomsten, kan ikke Akademikerne se at det er grunnlag for det.

3 Tvistepunktene

3.1 Arbeidsplaner

Akademikernes prinsipale krav i den opprinnelige behandlingen i Rikslønnsnemnda innebar at de svært vide unntak fra arbeidsmiljøloven videreføres også for den kommende tariffperioden, forutsatt en presisering om at arbeidsplanene skal rullere etter et fast mønster basert på antall leger i vaksjiktet.

En slik presisering om rullerende planer er i tråd med en langvarig, og inntil nylig, fast praksis i helseforetakene for hvordan legers arbeidstid skal organiseres, og girt et forutsigbart system både for arbeidsgiver og legene. Presiseringen vil heller ikke endre på det forhold at partene lokalt fortsatt vil ha adgang til å inngå avtaler om andre ordninger.

Subsidiært la Akademikerne ned påstand om at unntakene avtalt etter § 10-12 (4) ikke videreføres i overenskomstperioden.

Vi viser her til punkt 8.2 i vårt skriftlige innlegg av 25. januar 2017, som er gjengitt i sin helhet i punkt 3.1.8.2 i Rikslønnsnemndas kjennelse av 27. februar 2017.

Sett i lys av føringen fra Arbeidsrettens dom, som gjort rede for ovenfor, frafaller Akademikerne den subsidiære påstanden i den fortsatte behandlingen i nemnda. Etter Akademikernes syn skal § 3.6.3 i overenskomsten del A2 lyde slik (endringen sammenlignet med overenskomsten for 2014-2106 er markert med farget skrift):

§ 3.6.3 Vernebestemmelser

Med mindre partene lokalt blir enige om annet, gjelder følgende bestemmelser:

Arbeidsplanen skal settes opp og rullere etter et fast mønster basert på antall leger i vaktsjiktet. Arbeidstiden organiseres slik at den ikke overstiger 60 timer for noen enkelt uke. Den daglige arbeidstid, inkludert spisepauser, skal ikke for noe enkelt vakt døgn overstige 19 beregnede timer.

Hver enkelt arbeidsuke skal inneholde minimum 28 timers sammenhengende fritid. Mellom arbeidsperioder skal det være en arbeidsfri periode på minimum 8 timer. Ingen arbeidsdag bør være kortere enn 5 timer, med unntak av dager etter tilstedevakt.

Dersom det jevnlig (over 20 % av vaktene) har vist seg umulig å overholde kravet til forsvarlig hvile i løpet av vaktene (8 timers hvile i gjennomsnitt pr. døgn), skal arbeidsplanen endres for å korrigere for dette forhold.

3.2 Beregning av tilstedevakt

Kravet om å fjerne bestemmelsen i A2 § 3.6.1 som gir hjemmel til å organisere tilstedevakt på arbeidsstedet som passiv arbeidstid i forholdet 1:3 opprettholdes. Det vises til begrunnelsen i punkt 8.3 i vårt skriftlige innlegg av 25. januar 2017, som er gjengitt i sin helhet i punkt 3.1.8.3 i Rikslønnsnemndas kjennelse av 27. februar 2017.

Akademikerne sitt krav på dette punktet knytter seg til at EU-domstolen i flere dommer slår fast at arbeidstid til stede på arbeidsplassen skal beregnes fullt ut i forholdet 1:1, og at det ikke er anledning til å avtale annen omregningsfaktor. Slik det fremgår av prosesskrivet var det tatt ut stevning mot Oslo Universitetssykehus for Oslo tingrett, hvor dette spørsmålet var en del av behandlingen. Saken ble imidlertid forlikt, uten at spørsmålet ble endelig avklart.

I tråd med Legeforeningens krav om å fjerne den ulovlige bestemmelsen om passiv tilstedevakt, legger Akademikerne til grunn at bestemmelsen om beregningen av tilstedevakt endres i A2 § 3.6.1 på følgende måte (dagens avsnitt 2 er endret, se farget skrift, samt at avsnitt tre og fire er fjernet i sin helhet):

§ 3.6.1 Med vaktarbeid menes:

Tilstedevakt er vaktarbeid på definert sted der legen må befinne seg.

Tilstedevakt beregnes i forholdet 1:1.

Hjemmevakt (ikke stedbundet vakt) er vaktarbeid der legen kan befinne seg annet sted enn innenfor arbeidsstedet, men med plikt til i påkommende tilfeller å yte legearbeid pr telefon eller ved utrykning.

Ved hjemmevakt skal vaktarbeidet som hovedregel beregnes i forholdet 1:4.

Ved utrykning under hjemmevakt skal arbeidstiden beregnes i forholdet 1:1. Beregning av timer ved hjemmevakt kan for øvrig avtales mellom partene i det enkelte helseforetak.

3.3 Vaktfritak for gravide leger

Vi viser her til punkt 8.4 i vårt skriftlige innlegg av 25. januar 2017, som er gjengitt i sin helhet i punkt 3.1.8.4 i Rikslønnsnemndas kjennelse av 27. februar 2017.

Akademikerne krever at den nye § 3.6.4 i A2 skal ha følgende ordlyd (endringene knytter seg til annet ledd, se farget skrift):

§ 3.6.4 Fritak for vakt

Overordnet lege kan be seg fritatt for plikt til tilstedevakt ved fylte 58 år og for hjemmevakt ved fylte 60 år. For overordnet lege i særlig belastende fag, kan det avtales fritak ved lavere alder. Alder og hva som regnes som særlig belastende fag, avtales mellom partene i det enkelte helseforetak.

Gravide som er i de tre siste måneder av svangerskapet og kvinner som ammer **har rett til fritak for vakt. Ved slikt vaktfritak skal de følge avdelingens normale dagarbeidstid.** Gravide som fritas for vakt i medhold av denne bestemmelsen beholder full lønn, jf. overenskomstens del A1, pkt. 1.1.

3.4 Virkningstidspunkt for lønnsoppgjøret

I forbindelse med nemndas behandling av interesseløstvist i februar 2017 nedla Akademikerne prinsippal påstand om at virkningstidspunkt for avtalte lønnstillegg for medlemmer i Legeforeningen skulle være fra 1.1.2016, slik det var forutsatt under forhandlingene, samt at UTA og vaktlønn i samsvar med langvarig praksis etterbetales fra virkningstidspunktet.

Akademikerne la videre ned påstand om virkningstidspunktet for de øvrige medlemmene av Akademikerne fastsettes i samsvar med enighet i den enkelte B-del.

Vi viser her til punkt 8.4 i vårt skriftlige innlegg av 25. januar 2017, som er gjengitt i sin helhet i punkt 3.1.8.4 i Rikslønnsnemndas kjennelse av 27. februar 2017.

Spekter la ned påstand om at avtalte tillegg gis virkning fra dato for arbeidets gjenopptakelse etter streiken, det vil si fra 12. oktober 2017. Spekter la videre ned påstand om at det ikke foretas omregning og etterbetaling for overtid og skifttillegg mv., samt for utvidet tjenestetid (UTA) og vaktlønn, for arbeid utført i tiden før Rikslønnsnemndas kjennelse.

Rikslønnsnemnda fattet en slutning som i sin helhet var i tråd med Spekters påstander.

Akademikernes oppfatning er at Rikslønnsnemndas slutning som gjelder virkningstidspunktet for lønnsoppgjøret for Akademikernes medlemmer, inkludert spørsmålet om omregning og etterbetaling for UTA og vaktlønn for Legeforeningens medlemmer, må sees i et annet lys i etterkant av Arbeidsrettens dom.

Dommen i Arbeidsretten viser at streiken var berettiget. Akademikerne har fått rettslig aksept for at overenskomstens bestemmelser om de vide unntakene fra arbeidsmiljølovens ordinære regler om arbeidstid ikke kunne videreføres uten Akademikernes presisering om rullerende planer.

Dommen innebærer dermed at Spekter skulle ha respektert Akademikernes syn på dette punktet under forhandlingene. Hadde Spekter gjort dette, ville det ikke vært nødvendig for Akademikerne å gå til streik. Det framstår dermed som urimelig at Akademikernes medlemmer på dette punktet rammes økonomisk for å ha brukt streikevåpenet.

Når dommen i ettertid slår fast at streiken var berettiget og at Spekter skulle respektert Akademikernes krav, tilsier det at Rikslønnsnemnda retter opp dette, ved å endre virkningstidspunktet for samtlige medlemmer av Akademikerne, selv om virkningstidspunktet for samtlige forbund formelt sett ikke er regulert i kjennelsens punkt 3 og 4.

På denne bakgrunn vil Akademikerne nedlegge påstand når det gjelder virkningstidspunktet for lønnsoppjøret i tråd med vår prinsipale påstand i den opprinnelige behandlingen i Rikslønnsnemnda i februar 2017.

I tillegg nedlegges subsidiær påstand om at det for Legeforeningens medlemmer skal foretas omregning og etterbetaling av godtgjøring for utvidet tjeneste/ arbeidstid (UTA) og vaktlønn for arbeid utført i perioden fra streikens siste dag 12. oktober 2016 til nemndas kjennelse forelå den 27. februar 2017.

4 Påstander

Rikslønnsnemndas kjennelse av 27. februar 2017 for den del som gjelder punkt 3 og 4 opprettholdes, med følgende endringer:

DEL A2

Overenskomstens del A2 mellom Spekter og Legeforeningen for overenskomstområdene 10 (helseforetakene) og 4 (Lovisenberg) endres slik:

§ 3.6.1 Med vaktarbeid menes

Tilstedevakt er vaktarbeid på definert sted der legen må befinne seg.

Tilstedevakt beregnes i forholdet 1:1.

Hjemmevakt (ikke stedbundet vakt) er vaktarbeid der legen kan befinne seg annet sted enn innenfor arbeidsstedet, men med plikt til i påkommende tilfeller å yte legearbeid pr telefon eller ved utrykning.

Ved hjemmevakt skal vaktarbeidet som hovedregel beregnes i forholdet 1:4.

Ved utrykning under hjemmevakt skal arbeidstiden beregnes i forholdet 1:1. Beregning av timer ved hjemmevakt kan for øvrig avtales mellom partene i det enkelte helseforetak.

§ 3.6.3 Vernebestemmelser

Med mindre partene lokalt blir enige om annet, gjelder følgende bestemmelser:

Arbeidsplanen skal settes opp og rullere etter et fast mønster basert på antall leger i vaktsjiktet. Arbeidstiden organiseres slik at den ikke overstiger 60 timer for noen enkelt uke. Den daglige arbeidstid, inkludert spisepauser, skal ikke for noe enkelt vakt døgn overstige 19 beregnede timer.

Hver enkelt arbeidsuke skal inneholde minimum 28 timers sammenhengende fritid. Mellom to arbeidsperioder skal det være en arbeidsfri periode på minimum 8 timer. Ingen arbeidsdag bør være kortere enn 5 timer, med unntak av dager etter tilstedevakt.

Dersom det jevnlig (over 20 % av vaktene) har vist seg umulig å overholde kravet til forsvarlig hvile i løpet av vekten (8 timers hvile i gjennomsnitt pr. døgn), skal arbeidsplanen endres for å korrigere for dette forhold.

§ 3.6.4 Fritak for vakt

Overordnet lege kan be seg fritatt for plikt til tilstedevakt ved fylte 58 år og for hjemmevakt ved fylte 60 år. For overordnet lege i særlig belastende fag, kan det avtales fritak ved lavere alder. Alder og hva som regnes som særlig belastende fag, avtales mellom partene i det enkelte helseforetak.

Gravide som er i de tre siste måneder av svangerskapet og kvinner som ammer har rett til fritak for vakt. Ved slikt vaktfritak skal de følge avdelingens normale dagarbeidstid. Gravide som fritas for vakt i medhold av denne bestemmelsen beholder full lønn, jf. overenskomstens del A1, pkt. 1.1.

ETTERBETALING – LØNNSOPPGJØR

Prinsipalt:

Virkningstidspunktet for medlemmer av Legeforeningen fastsettes til 1. januar 2016. Dette inkluderer omregning og etterbetaling av godtgjøring for utvidet tjeneste/ arbeidstid (UTA) og vaktlønn.

Subsidiært

For Legeforeningens medlemmer foretas det omregning og etterbetaling av godtgjøring for utvidet tjeneste/ arbeidstid (UTA) og vaktlønn for arbeid utført i perioden fra streikens siste dag 12. oktober 2016 til Rikslønnsnemndas kjennelse forelå den 27. februar 2017.

Rikslønnsnemndas kjennelse av 27. februar 2017 for den del som gjelder punkt 1 og 2 opprettholdes, med følgende endringer:

ETTERBETALING – LØNNSOPPGJØR

Virkningstidspunktet for medlemmene av Norsk Psykologforening, Econa, Samfunnsviterne, Tekna, Samfunnsøkonomene, Norges Juristforbund, Den norske tannlegeforening Krigsskoleutdannedes landsforening, Norsk lektorlag, Naturviterne, Arkitektenes Fagforbund og Den norske veterinærforening fastsettes i samsvar med enighet i den enkelte B-del.